

kwartaal

2

jaar

1986

Kwartaaloverzicht binnenlandse veiligheidsdienst

ministerie van binnenlandse zaken

KWARTAALOVERZICHT
BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST
2e KWARTAAL 1986

INDEX KWARTAALOVERZICHT 2e KWARTAAL 1986

I. **ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN**

- Pools-Nederlandse joint-ventures
- Spionage wereldwijd

II. **ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN**

- Opnieuw een "Wereldvredecongres" van de wereldvrede raad
- Tamil-kwestie ook een groeiende dreiging voor het buitenland
- Verkiezingsechec en crisis in het Nederlandse communisme
- De Socialistiese partij - een profiel
- De SAP en de Tweede Kamerverkiezingen
- Het verkiezingsresultaat van de rechts-extremistische partijen

III. **POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME**

- De anti-kernenergie-beweging
- Het anti-militarisme

V. **TERRORISME**

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN
VEILIGHEIDSDIENSTEN

POOLS-NEDERLANDSE JOINT-VENTURES

Vanaf het begin van de jaren '60 is het de Poolse overheid in toenemende mate gelukt, greep te krijgen op in Nederland gevestigde firma's met officiële agentschappen van Poolse staatsondernemingen.

Wanneer dergelijke firma's (voornamelijk gedreven door Polen of Nederlanders van Poolse origine, die zich na de Tweede Wereldoorlog hier blijvend hebben gevestigd) een plaats op de markt hadden veroverd, begon men van Poolse zijde bepaalde voorwaarden te verbinden aan het behoud van de agentschappen. Aanvankelijk stelde men de eis dat de firma's geregeld inlichtingen zouden verstrekken over hun zakelijke en financiële positie, later eiste men dat voor periodes van 3 tot 9 maanden Poolse stagiaires in de zaak zouden worden opgenomen. Een weigering aan deze eis te voldoen betekende meestal het verlies van een agentschap, met alle financiële gevolgen van dien.

Op 1 februari 1967 ging in Amsterdam de Pools-Nederlandse joint-venture CALANDA van start. Men slaagde in de opzet CALANDA een centrale rol te doen spelen in het handelsverkeer tussen Nederland en Polen, met als gevolg dat Nederlandse agenten niet of nauwelijks meer zelfstandig voor Polen kunnen optreden.

Twee andere joint-ventures, CEPELIA en AGROPOL, werkten op soortgelijke wijze. Ook in de scheepvaart werd de Nederlandse invloed sterk teruggedrongen: toen in het voorjaar van 1969 de scheepvaart- en handelsmaatschappij CALSHIP opgericht werd (inmiddels voortgezet onder de naam PSAL-Nederland B.V. te Rotterdam), ging ook dit ten koste van de Nederlandse ondernemers.

Zo werd de Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij (KNSM) geheel op een zijspoor gezet.

Harde lijn

Vooraf de laatste jaren volgt de Poolse overheid een hardere lijn in de handelspraktijken, die er op gericht zijn om de Poolse belangen te laten prevaleren en tegelijkertijd het kapitalistische Westen te bestrijden.

Zo tracht men de import van Nederlandse producten in Polen af te remmen en de export naar Nederland te stimuleren.

Winst is daarbij kennelijk minder belangrijk; omzetvergroting moet zorgen voor meer (harde) Westerse valuta. Wat CALANDA betreft valt op, dat men - om de belastingafdracht aan Nederland te beperken - tracht de kostenfactor kunstmatig te vergroten. Het personeelsbeleid van deze firma is er daarnaast op gericht, het Nederlandse personeel zoveel mogelijk door Poolse werknemers te vervangen.

In dit alles speelt de Poolse Handelsmissie in Den Haag een grote rol. Zij is nauw betrokken bij alle beleidszaken van de joint-ventures.

Overigens is opvallend dat de Poolse belangstelling met name uitgaat naar kleine computerfirma's. Deze bedrijfjes worden door de attaches met name "gespot" tijdens het consequent bezoeken van computerbeurzen.

Zakelijk verkeer Polen-Nederland

Een apart aspect vormen de grote aantallen buitenlandse bezoekers van de joint-ventures en van de Nederlandse bedrijven. In vele gevallen betreft het bonafide zakenmensen. Vaak evenwel worden Nederlands-Poolse joint-ventures op visumaanvragen als referent opgegeven, terwijl het desbetreffende bedrijf daarvan niets weet en deze "bezoekers" ook kennelijk niet bij de firma arriveren. Het totale zakelijk verkeer tussen beide landen zou men dan ook grofweg kunnen indelen in drie groepen:

- de echte zakenlieden;
- de "snoepreizen" voor Polen die kennelijk een uitstapje verdiend of "geregeld" hebben;
- de reizen waarvan het werkelijke doel onbekend is en die als dekmantel voor ongewenste activiteiten kunnen dienen.

Uiteraard verdient vooral de laatste groep de aandacht.

Joint-ventures in Polen

Sinds het begin van de jaren zeventig stelde Polen op haar beurt de grenzen eveneens meer open voor buitenlandse firma's. Deze wijziging in het regeringsbeleid leverde in het begin weinig respons op, omdat het buitenlandse firma's niet werd toegestaan te concurreren met soortgelijke binnenlandse bedrijven, met name in de sectoren van de dienstverlening en van de kleinschalige productie. Van de 240 buitenlandse firma's die uitgenodigd waren voor het eerste "Polonia-economische forum", dat samenviel met de Poznanbeurs in 1976, hield men slechts 5 geïnteresseerden over die joint-ventures stichtten met Poolse partners.

Het grote bezwaar van de Westerse zakenwereld was dat slechts 50% van de winst Polen mocht verlaten en dan nog met de restrictie dat deze niet hoger mocht zijn dan 9% van de totale kapitaalsinvestering. Sinds 1979 moest bovendien de Poolse partner beschikken over minimaal 51% van het gezamenlijk kapitaal. Daarbij kwam dat de speciaal voor de "Polonia firma's" (een term gebruikt voor alle Poolse bedrijven waarin buitenlands kapitaal betrokken is) gecreeerde wetgeving vaak in strijd was met de wetten die golden voor de gesocialiseerde sector van het Poolse bedrijfsleven (zoals het verbod van directe export), hetgeen een hartelijke samenwerking tussen beide soorten bedrijven niet bepaald bevorderde. In 1982 beleefden de "Polonia firma's" een opleving, toen 230 licenties aan buitenlandse investeerders afgegeven werden (in het jaar ervoor slechts 68). De omzet van de betrokken bedrijven steeg bijna tot een zesvoud (van 3.086 miljoen zloty tot 17.650 miljoen) en het aantal arbeidsplaatsen verdrievoudigde.

Begin 1985 waren er ongeveer 570 "Polonia firma's", met deelname van circa 40 landen. In totaal werken er ongeveer 36.000 mensen. Elke firma heeft tussen de 10 en 200 werknemers in dienst.

De totale productie van januari tot juni 1984 was zo'n 36 miljoen zloty, een niet te verwaarlozen deel van de totale marktproductie. Het feit, dat in Polen een relatief groot aantal buitenlandse firma's is gevestigd, is gedeeltelijk hieraan te danken dat de meeste daarvan ontstonden in de periode 1982-1983, toen belastingvrijstelling werd verleend voor minstens 3 jaar (aan sommige zelfs voor 5 jaar).

Ook een groot aantal Nederlandse firma's heeft vestigingen in Polen.

Begin 1986 werd door het Poolse parlement de wet op de joint-ventures aangenomen. Deze wet moet voor Westerse ondernemingen de mogelijkheid scheppen, samen met Poolse bedrijven nieuwe gemengde bedrijven te stichten. Dit zou dan kunnen leiden tot verhoging van de Poolse export-capaciteit en tot overdracht van kapitaal en technologische know-how.

Gelet op de situatie in Polen op technologisch gebied worden de "joint-ventures" wel gekarakteriseerd als "eilandjes van geavanceerde technologie te midden van een zee van onderontwikkeling".

Polen is voor zijn technologie sterk afhankelijk van de import, maar deze heeft zich als gevolg van de hoge buitenlandse schuldenlast in de afgelopen jaren hoofdzakelijk beperkt tot de COMECON-partners. Om de COCOM-bepalingen beter te kunnen omzeilen verhoogden de Polen hun inspanningen op inlichtingengebied, waarbij men vooral de aandacht richtte op bedrijven van geringe omvang maar opererend op een hoog technologisch niveau.

SPIONAGE WERELDWIJD

1. Medio maart 1986 werd de Amerikaan Randy Miles JEFFRIES te Washington wegens spionage voor de Sovjet-Unie tot een gevangenisstraf van "drie tot negen" jaar veroordeeld.
Hij was werknemer van een stenografenkantoor, dat de tekst van geheime hoorzittingen van Congrescommissies verwerkte. JEFFRIES had gerubriceerde stukken te koop aangeboden aan - naar hij meende - een Sovjet-functionaris. In werkelijkheid was het een FBI-medewerker, die deze rol speelde. JEFFRIES zelf had van 1978 tot 1980 als administratief medewerker bij het FBI gewerkt.
2. Begin april 1986 verscheen de naar de Sovjet-Unie teruggekeerde defector Vitaliy YURCHENKO in een TV-uitzending, waarbij hij onder meer beweerde dat hij zijn oude functie van "veiligheids-officier ten behoeve van Sovjet-ambassades in het buitenland", had teruggekregen.
De verschijning van YURCHENKO voor de TV had kennelijk tot doel om in het Westen circulerende berichten omtrent zijn executie te ontzenuwen.
3. Ondanks zijn bekentenis werd de Amerikaan Richard Craig SMITH - een voormalig medewerker van een militaire veiligheidsdienst - in april 1986 door een jury vrijgesproken van spionage voor de Sovjet-Unie. SMITH was in april 1984 in de VS gearresteerd, nadat hij zichzelf had aangegeven. Hij werd er destijds van beschuldigd tegen betaling gegevens omtrent een Amerikaanse dubbelagent te hebben verstrekt aan de Sovjet inlichtingen-officier De jury besloot tot vrijspraak, omdat SMITH slachtoffer zou zijn van CIA-manipulaties.
4. In april 1986 verscheen in Noorwegen Arne TREHOLT weer voor de rechter. Hij had beroep aangetekend tegen het vonnis, waarbij hij tot 20 jaar gevangenisstraf was veroordeeld. Volgens TREHOLT zou de wet verkeerd zijn geïnterpreteerd en zouden de rechters niet neutraal zijn geweest. In mei werd echter bekend dat TREHOLT zijn beroep tegen het vonnis had ingetrokken. Inmiddels is in Nederland bij de uitgeverij Spectrum een vertaling van TREHOLTS boek "Alene" verschenen.

TREHOLT heeft tot dusver zo'n slordige f 350.000 met dit boek "verdiend".

Eind juni werd bekend, dat een vluchtpoging van TREHOLT was mislukt. In verband hiermee arresteerde de politie drie personen, onder wie een broer van TREHOLT! TREHOLT werd hierna naar een gevangenis met strengere veiligheidsmaatregelen overgebracht.

5. Eind april 1986 werd bekend dat de in maart 1986 spoorloos verdwenen medewerker van Radio Liberty, Oleg TUMANOV, naar Moskou was teruggekeerd. Door TUMANOV's nervositeit en onbevredigende antwoorden had de in Moskou belegde persconferentie niet het succes waarop de Sovjets hadden gehoopt.
6. Het in Londen gevestigde Internationale Instituut voor Strategische Studies (IISS), een gezaghebbende particuliere organisatie, berichtte in mei 1986 dat een aanzienlijke hoeveelheid documentatiemateriaal doet vermoeden dat de Sovjet-Unie voorziet in steunverlening aan terreurgroepen.

Bekend was reeds dat het GRU is ingeschakeld bij de training van bepaalde revolutionaire groeperingen, welke door de Sovjets als bevrijdingsbewegingen worden aangeduid.

7. Eind mei werd bekend dat een uit Estland afkomstige journalist van het persbureau TASS, vanuit Finland naar Zweden was gedefecteerd, met medeneming van vrouw en kinderen.
8. In juni 1986 werd de in november 1985 gearresteerde Ronald PELTON door een rechtbank in Baltimore schuldig verklaard aan spionage voor de Sovjet-Unie. PELTON werkte van 1965 tot 1979 als communicatie-specialist bij het Amerikaanse Bureau voor Nationale Veiligheid NSA. Volgens een artikel zou hij geheime informatie betreffende het onderscheppen en decoderen van elektronische signalen uit de Sovjet-Unie hebben verkocht. Volgens een uitzending van het Amerikaanse station NBC zou PELTON de Sovjets informatie hebben toegespeeld over het project "Ivy Bells", betrekking hebbende op in Sovjet-havens spionerende Amerikaanse onderzeeboten. De affaire PELTON zou door de Amerikaanse autoriteiten als dermate kwetsbaar worden beschouwd, dat een strafrechtelijke vervolging van de NBC wegens de uitzending niet werd uitgesloten. In april 1986 vermeldde het Duitse blad Der Spiegel, dat volgens een studie van het Center for Science and International Affairs van de Harvard-University een honderdtal van deze bezoeken aan Sovjet-havens zou hebben plaatsgevonden. In de haven van Wladiwostok zou het zelfs eens tot een "aanvaring" zijn gekomen tussen een Amerikaanse en een Sovjet-onderzeeboot!

9. In april 1986 verscheen in de Engelstalige editie van het blad Novoye Vremya onder de titel "Anatomy of the murder plot" een artikel over de achtergronden van de moord op Indira GANDHI. De schrijver suggereert op nogal tendentieuze wijze een mogelijke betrokkenheid van de CIA bij de moordaanslag. Deze, op een "active measure" lijkende berichtgeving, zou ten doel kunnen hebben een halt toe te roepen aan de zeer behoedzame toenadering tussen de Verenigde Staten en India.

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

OPNIEUW EEN "WERELDVREDESCONGRES" VAN DE WERELDVREDESRAAD

Van 15 tot en met 19 oktober aanstaande wordt in Kopenhagen een "Wereldcongres gewijd aan het Internationale Jaar van de Vrede" gehouden. Het initiatief tot het houden van deze bijeenkomst van naar verwachting 2.000 a 2.500 deelnemers uit alle delen van de wereld is afkomstig van de belangrijkste internationale communistische mantelorganisatie, de Wereldvredeesraad (WVR). Deze organisatie streeft ernaar om bij dergelijke bijeenkomsten, die zij in de regel om de drie jaar organiseert, zoveel mogelijk andersdenkenden bereid te vinden een uitnodiging te accepteren. Vele wegen worden bewandeld om een zo mogelijk zeer uiteenlopend publiek naar mantelmanifestaties te krijgen met de bedoeling daar propagandistisch gebruik van te maken en nieuwe contacten in interessante doelgroepen aan te knopen. Ondertussen wordt er wel zorg voor gedragen dat zowel de organisatie als de ruime meerderheid der aanwezigen uitgesproken pro-Moskou zijn.

Evenals vorige keren heeft de WVR duidelijk moeite met het slagen in deze opzet. Veel Westerse vredesorganisaties, maar ook politieke partijen en vakbonden en dergelijke, komen nadrukkelijk op voor de belangen van onafhankelijke vredesgroepen en mensenrechtenbewegingen in Oost Europa en de Sovjetunie, die categorisch zijn uitgesloten van dit niettemin als 'open' gekwalificeerde evenement. Uit solidariteit met hun aldus monddood gemaakte onafhankelijke gesprekscontacten weigeren vele prominente potentiële deelnemers aanwezig te zijn, om te voorkomen dat de WVR goede sier maakt met hun naam. De voorbereidingen gaan desondanks onverminderd voort.

Nederlandse voorbereiding

Langzaamaan begint de deelname aan het Wereldvredecongres ook in Nederlandse 'vredesbewegingen' vorm te krijgen. Na een eerste voorbereidende bijeenkomst op 12 maart jl. in Utrecht vond op 6 mei in dezelfde stad de eerste uitgebreide nationale voorbereidingsbijeenkomst plaats. Onder leiding van het driemanschap Karl DERKSEN, Adrienne van MELLE-HERMANS en Miklos RACZ spraken de aanwezigen, die zo op het oog een keur van vredesorganisaties vertegenwoordigden, over de Nederlandse inbreng in het Wereldvredecongres.

Volgens Karl DERKSEN, die zich tijdens deze bijeenkomst presenteerde als lid van de Berliner Konferenz Europaischer Katholiken, zou het congres in Kopenhagen een 'open' manifestatie worden voor personen die ijveren voor de vrede waarbij er alle ruimte zou zijn voor individuele opvattingen.

Op vragen naar de uiteindelijke betrokkenheid van de Wereldvrede raad bij het congres werd nauwelijks ingegaan. Toch hebben ook de Nederlandse coördinatoren direct of indirect sterke banden met de WVR. Zowel Miklos RACZ als Karl DERKSEN zijn op de grote vergadering van de Wereldvrede raad in Sofia, april 1986, gekozen in belangrijke bestuursfuncties, terwijl Adrienne van MELLE-HERMANS behalve in Vrouwen voor Vrede en de Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) ook actief is in de Christelijke Vredesconferentie (CVC), een nauw met de WVR samenwerkende internationale mantelorganisatie. In de stuurgroep die de praktische voorbereidingen in Nederland moet gaan regelen hebben vertrouwelingen van RACZ en DERKSEN zitting genomen.

Om de Nederlandse deelname enig gewicht te geven zal getracht worden een zo breed mogelijk samengestelde delegatie af te vaardigen, waarin liefst enige personen met (inter-)nationale naamsbekendheid zijn opgenomen, zoals de generaal b.d. Von MEYENFELDT en de PvdA senator Frans UYEN. Vredesbewegingen als het IKV en Pax Christi Nederland hebben vooralsnog besloten niet deel te nemen.

Dat het Wereldvredecongres in het westen plaatsvindt, en niet zoals lange tijd gebruikelijk in een communistisch land, heeft voor de Nederlandse deelnemers het nadeel dat zij zich nu niet gratis de geneugten van het 'reele socialisme' kunnen laten welgevalen, maar zelf een bijdrage moeten leveren in de deelname- en verblijfskosten. Om die eigen bijdrage zo laag mogelijk te houden zullen subsidies worden aangevraagd bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en, via lokale activisten, ook bij gemeenten die zich kernwapenvrij hebben verklaard.

Conclusie

In organisatorisch en financieel opzicht zijn de voorbereidingen voor het Wereldvredecongres tot nu toe allerm minst bevredigend verlopen voor de Wereldvrede raad. In een poging om zich toch van een politiek breed samengestelde deelname te verzekeren wordt door de organisatoren thans geschermd met invitaties aan Rajiv GANDHI en Edward KENNEDY om het congres te openen. Zelfs als dezen daarmee instemmen, wat niet waarschijnlijk is, moet betwijfeld worden of dat de overwegend negatieve indruk kan wegnemen die omtrent aard en karakter van de manifestatie is ontstaan. Het congres zal echter hoe dan ook doorgang vinden: het verlies aan tijd, geld, maar vooral aan prestige zou immers onaanvaardbaar zijn voor Moskou.

TAMIL KWESTIE OOK EEN GROEIENDE DREIGING VOOR HET BUITENLAND

Al bijna drie jaar wordt het eiland Sri Lanka geteisterd door bloedige onlusten als gevolg van vooral ethnische tegenstellingen tussen het Singalese bevolkingsdeel (11 miljoen zielen en 74% van de totale populatie) en de militanten Tamil minderheid (2,6 miljoen resp. 18%).

Nauwelijks nageleefde wapenstilstandsovereenkomsten en een vastgelopen overleg tussen afgevaardigden van de Sri Lankaanse regering en extremistische Tamil-groeperingen hebben inmiddels geleid tot een zeer explosieve situatie.

President Junius JAYEWARDENE schijnt vastbesloten om, indien een dialoog vruchteloos blijkt, het geschil met de naar afscheiding strevende Tamils militair te beslechten. De verschillende Tamil-bewegingen zijn onderling scherp verdeeld geraakt over de te volgen strategie en schrikken er niet

langer voor terug om van hun terreurdaden naast de Singalezen ook elkaar en zelfs onschuldige buitenlanders het slachtoffer te laten worden. Dat maakt de "Tamil kwestie" eveneens tot een zorg voor Westerse regeringen, met name voor die welke tijdelijk onderdak verschaffen aan Tamils die een goed heenkomen hebben gezocht. Zulks temeer daar sommigen van hen rechtstreeks betrokken blijken bij financiële en wapensteun aan hun extremistische volksgenoten.

Het Tamil separatisme

Als directe aanleiding tot de vijandelijkheden ziet men algemeen de uitbarsting van Singalese wraaklust in de hoofdstad Colombo in de zomer van 1983, tengevolge waarvan een 400-tal Tamils het leven liet. De volkswoede was een reactie op het vermoorden van Singalese militairen die in een hinderlaag waren gelokt in de overwegend door Tamils bewoonde noordelijke provincie. Tegen het grove optreden van overheidstroepen in het noorden bestond onder het Tamil volksdeel al lang grote wrok.

Al in de beginfase van het conflict trad een aantal guerrillagroepen, waarin militante Tamils zich hadden georganiseerd, op de voorgrond.

Van de in totaal ongeveer 5.000 strijders rekent driekwart zich tot het Eelam* National Liberation Front (ENLF), een overkoepelend verband waartoe de vier meest radicale organisaties behoren, te weten:

- de Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE), de oudste, grootste en meest onverzettelijke van alle bewegingen;
- de Tamil Eelam Liberation Organisation (TELO);
- de Eelam Revolutionary Organisation of Students (EROS), een organisatie op marxistische grondslag, evenals
- het Eelam People's Revolutionary Liberation Front (EPRLF).

Buiten ENLF-verband opereert de People's Liberation Organisation of Tamil Eelam (PLOTE), een betrekkelijk gematigde groep die de meeste steun geniet vanuit de Zuid-indiase deelstaat Tamil Nadu, waar 50 miljoen Tamils de confrontatie tussen hun volks- en geloofs- (Hindoe) genoten en de (Boeddhistische) Singalezen op Sri Lanka nauwlettend volgen. Verder deden via terreurdaden van zich spreken: de splintergroepen, genaamd Tamil Eelam Liberation Army (TELA) en Tamil Eelam Army (TEA).

In het Sri Lankaanse parlement is het Tamil volksdeel overigens vertegenwoordigd door het Tamil United Liberation Front (TULF), een relatief gematigde partij.

De door de militante Tamils gevoerde strijd is eigenlijk van meet af aan gericht geweest op afscheiding van de noordelijke (waar zij veruit in de meerderheid zijn) en oostelijke (waar zij 40% van de bevolking uitmaken) provincies, teneinde ze samen te voegen tot een autonome staat: Tamil Eelam. Het verjagen van Singalezen uit dat gebied is daarbij een onderdeel geworden van het Tamilstreven. De regering van Sri Lanka heeft de separatisten vooral willen isoleren en getracht hen op "eigen" territorium militair uit te schakelen. Daarnaast vatte JAYEWARDENE het plan op om via een georganiseerde migratie van Singalezen naar het noorden en oosten de Tamil-dominantie aldaar te "verdunnen".

De Tamil-extremisten zijn doorgaans goed bewapend gebleken en in guerrillatactieken grondig onderricht.

* Eelam is de oude naam voor Sri Lanka (voorheen: Ceylon).

Betrokkenheid en mislukte bemiddeling van India

Het noordelijke buurland India, om ethnische en religieuze redenen nauw betrokken bij de Tamil-problematiek op Sri Lanka, hield zich eerst passief, alhoewel men er geen twijfel over liet bestaan wie op de sympathie van New Delhi kon rekenen.

In de loop van 1985 echter veranderde de opstelling van de regering (Rajiv) GANDHI en sedertdien voert India een actieve bemiddelingspolitiek. Die ommekeer was mede het gevolg van de stroom vluchtelingen richting Zuid-India (eind 1985 zouden dat er al 120.000 zijn in Tamil Nadu, dat overigens een werkloosheidscijfer heeft van 20%) en van het vooruitzicht van mogelijk separatisme onder Indiase Tamils, indien hun volksgenoten op Sri Lanka een formele afscheiding zouden weten te bewerkstelligen. Opmerkelijk was in elk geval, dat tot tweemaal toe, na besprekingen tussen JAYEWARDENE en GANDHI, een maandenlange wapenstilstand bereikt kon worden tussen de regeringstroepen en de belangrijkste Tamil-bewegingen en dat beide keren delegaties van de strijdende partijen zich lieten betrekken in een geheim overleg op neutraal terrein, in de hoofdstad Thimpu van het Himalayastaatje Nepal. Dat was vooral de verdienste van de Indiërs die, om de Tamils zover te krijgen, op een zeker moment de arrestatie en uitwijzing van enkele in Zuid-India verblijvende separatistenleiders met succes als pressiemiddel aanwendden.

Tijdens de twee gespreksrondes in Thimpu (van 8 tot 13 juli en van 12 tot 22 augustus 1985) bleek andermaal, dat de regering JAYEWARDENE niet verder wil gaan dan wat bij gesprekken tussen alle partijen in december 1984 reeds was toegezegd: een iets grotere zelfstandigheid voor het Tamil-noorden binnen een toekomstig nationaal federatief kader. De Sri Lankaanse overheid weet zich bij een dergelijk voorstel gesteund door New Delhi, dat eveneens de separatistische eis tot volledige afscheiding van het noorden en oosten en de stichting van een autonoom Tamil Eelam afwijst.

Niet alleen op grond van de onverzoenlijkheid van de standpunten mislukte tenslotte het overleg, maar ook omdat het gelijktijdige bestand wederzijds regelmatig werd geschonden. Een laatste overeenkomst over een staakt-het-vuren op 10 oktober jongstleden, gecontroleerd door een gemengde bestandscommissie (waarin 3 Tamils), leed op 12 januari schipbreuk. Het ENLF, dat als overkoepelende organisatie wel tot verder onderhandelen bereid was, heeft inmiddels in feite opgehouden te bestaan, zeker nadat de grootste en machtigste component, de "Tijgers" (= het LTTE), zich eruit terugtrok en doorging met harde acties om eventueel overleg te saboteren.

Deze beweging schrikt niet terug voor escalatie van de gewelddadigheden en evenmin voor de groeiende dreiging van een massale Singalese vergelding tegenover Tamilvolksgenoten in de rest van Sri Lanka; een dreiging, die reeds het uitwijken van duizenden Tamils naar onder andere West-Europa tot gevolg had.

De verscherping van de conflicten binnen de Tamil onafhankelijkheidsbeweging zelf - meer nog dan de verharding van het geschil tussen die beweging en de Sri Lankaanse regering - leidde ertoe, dat de terreuracties, met name die van de "Tijgers" en van de TELO, bloediger en willekeuriger werden, zowel tegen elkaar als tegenover anderen. Naar verwacht mag worden zullen de overige militante groeperingen spoedig in deze geweldsspiraal worden meegezogen, omdat zij zich enerzijds tegen allerlei aanslagen moeten verweren en anderzijds hun identiteit zullen willen handhaven.

De groeiende betrokkenheid van naar het Westen uitgeweken Tamils bij het verzet van hun volksgenoten, gevoegd bij de recente geweldsescalatie die ook buitenlanders is gaan bedreigen (zie de aanslagen op luchthavens, treinen en vliegtuigen en de vergiftiging van voor de export bestemde thee), vraagt om extra aandacht voor deze gemeenschappen en hun contacten met het moederland. Het op handen zijnde regeringsoffensief op Sri Lanka zou hen wel eens tot wanhoopsdaden kunnen dwingen.

De Tamils in Nederland

Eind 1984 kwam een grote stroom Tamils naar Nederland. Vanwege de spanningen op Sri-Lanka meenden duizenden Tamils, dat hun leven daar niet meer veilig was en vluchtten zij het land uit.

Een deel week uit naar de Zuidindiase staat Tamil Nadu, een ander deel reisde naar Europa, gebruik makend van de voordelige aanbiedingen van de Oostduitse Maatschappij Interflug. Aangezien de motieven van de Tamils om naar Nederland te komen mogelijk ook van economische aard waren, werd, om de instroom van Tamils in Nederland in te dammen, een voorlopige zogenaamde bed-brood-bad regeling ingesteld. Waren er aanvankelijk 3.000 Tamils in ons land, thans wordt het aantal op 800 a 1.000 geschat.

De moeilijke leefomstandigheden en de verveling onder de Tamils leidden eind april van dit jaar tot een dusdanige onvrede dat zij hun onderkomens voor een deel vernielden en in brand staken. Hierdoor wisten de Tamils in elk geval te bereiken, dat zij een betere behuizing kregen.

Het merendeel van de hier te lande verblijvende Tamils zegt tot de eerder genoemde LTTE te behoren of daarmee te sympathiseren en om die reden de wijk genomen te hebben.

In Nederland zijn inmiddels enkele comitees opgericht die zich ten doel stellen de belangen van de Tamils in Nederland te behartigen.

In Amsterdam is gevestigd de Tamil-Dutch Solidarity Association p/a Waterlooplein 205 en in Den Haag het Tamil Co-ordination Committee Nederland, Beeklaan 5.

De aangekondigde nieuwe regeling met betrekking tot de toelage van asielzoekers, waardoor Tamils gelijkgesteld worden met alle andere asielzoekers, zal de oorzaken, die leidden tot de recente onlusten, stellig in belangrijke mate wegnemen. Er zijn vooralsnog geen indicaties dat Tamils uit politieke motieven in Nederland tot acties zullen overgaan, noch tegen Nederlandse objecten noch tegen Srilankaanse instellingen.

VERKIEZINGSECHEC EN CRISIS IN HET NEDERLANDSE COMMUNISME

Bij de op 21 mei gehouden verkiezingen verloor de CPN al haar (drie) zetels in de Tweede Kamer. Na ruim zestig jaar is deze partij niet meer in de Tweede Kamer vertegenwoordigd.

De verschillende vleugels in de CPN beoordelen de verkiezingsuitslag totaal verschillend. Een deel van de partij legt de schuld bij de late start en de traagheid van het vernieuwingsproces.

Voor deze groep CPN-ers heeft de communistische ideologie geheel afgedaan en belichaamt het reeel bestaande socialisme in de Oosteuropese landen welhaast het tegendeel van hun idealen. Vanuit deze groep wordt sterk gepleit voor versnelling in de linkse samenwerking, gericht op een politiek, die niet gevangen blijft in de smalle marges van parlementarisme en legalisme.

In deze visie moet de koers van de CPN dus verlegd worden naar versterking van de buitenparlementaire actie. Dat vinden trouwens ook de overige vleugels binnen de CPN. De orthodox-communistische CPN-werkgroep Marxisme en Klassenstrijd - die het enorme stemmenverlies waardeert als het failliet van de vernieuwing in de CPN - vindt bijvoorbeeld dat de eenheid van handelen en denken (lees: het democratisch-centralisme) hersteld moet worden en dat daarom actie voor versterking van de CPN in buurten, bedrijven en instellingen thans de hoogste prioriteit heeft. Deze werkgroep heeft in verband daarmee om een vervroeging van het partijcongres gevraagd, in de hoop dan snel orde op zaken te kunnen stellen. Werkgroepsleden als hebben inmiddels al kunnen constateren dat het partijbestuur overhelt naar standpunten die veel lijken op die van de orthodoxe communisten: de prioriteit van de linkse samenwerking is verlaagd en een vervroeging van het partijcongres is aangekondigd.

de ideologische strijd moet binnen de CPN gevoerd worden. In dit licht moeten overigens ook de pogingen gezien worden om leden van het afgescheiden Verbond van Communisten in Nederland (VCN) weer tot toetreding tot de CPN te verleiden. Zelfs zijn er geruchten dat

met de leiding van het VCN overleg hebben gevoerd over het herstel van de eenheid van marxisten-leninisten binnen de CPN. De VCN-leiding zou daar vooralsnog bijzonder weinig voor voelen en zou dat hebben laten blijken door tamelijk irreele eisen te stellen, zoals een onmiddellijke en absolute herorientatie van de CPN op het marxisme-leninisme. Dat is des te merkwaardiger, omdat steeds weer blijkt dat het VCN in het geheel geen krediet heeft bij de Oosteuropese CP-en, die VCN-leiders scheurmakerij en "samenzwering met rechtsen" in de CPN verwijten. Daarnaast ziet het VCN de groei van het ledental stagneren en is het er niet in geslaagd zich een plaats in het actiewezen te verwerven. Dat bleek ook uit het minimale VCN-resultaat van 4.600 stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen. Omdat dit evenwel net de stemmen waren die de CPN tekort kwam voor het behalen van tenminste een zetel in de Tweede Kamer, was de VCN-leiding toch niet ontevreden met haar verkiezingsresultaat.

DE SOCIALISTIESE PARTIJ - EEN PROFIEL

Tot verrassing van sommigen had de Socialistische Partij (SP) bij de Gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 1986 liefst 60.594 stemmen in de wacht weten te slepen. Dit resultaat en verder verkiezingsonderzoek gaven volgens onderzoekbureau's en prominente SP-leden uitzicht op het veroveren van tenminste een zetel bij de Tweede Kamerverkiezingen op 21 mei 1986. Om dat te realiseren investeerde de SP naar schatting een miljoen gulden in de verkiezingscampagne. De SP behaalde echter slechts circa 32.000 stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen en bleef daarmee ruim beneden de kiesdrempel. Het beeld van de SP als lokale aktie partij, die op lokaal politiek niveau geen rol van betekenis speelt,

lijkt door de verkiezingsuitslagen van 1986 te zijn bevestigd. Het behalen van zetels in de diverse vertegenwoordigende lichamen is voor de SP geen doel, maar slechts een instrument bij het realiseren van de primaire doelstelling van de partij: het vestigen van een socialistische maatschappij in Nederland, waarin de arbeidersklasse de politieke macht uitoefent. Hierna wordt in het kort ingegaan op de ontstaansgeschiedenis, het doel, de tactiek, de leden, de organisatie en de instrumenten van de Socialistische Partij.

Het ontstaan van de Socialistische Partij

De Socialistische Partij komt voort uit de Communistische Partij van Nederland.

In het begin van de jaren 60 was het ideologische geschil tussen de communistische partijen van de Sovjet-Unie en China de aanleiding voor het ontstaan van het "Marxistisch Leninistisch Centrum Nederland" (MLCN), dat de "Rode Tribune" uitgaf. Het MLCN noemde zich vanaf 1970 "Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland -ml" (KEN-ml).

In dat jaar kreeg deze organisatie veel publiciteit door met behulp van haar massa-organisatie "Arbeidersmacht" een belangrijke rol te spelen in een grote havenstaking in Rotterdam. Ingrijpende meningsverschillen over de te volgen politieke koers leidden daarna tot nieuwe splitsingen. Een deel van de KEN-ml, dat meende dat mensen in hun dagelijkse belangenstrijd vanzelf tot de conclusie zouden komen dat alleen het socialisme werkelijke oplossingen biedt, vormde in oktober 1971 de "Kommunistische Partij van Nederland-ML (KPN-ML)". Om tactische redenen werd de partij een jaar later omgedoopt tot "Socialistische Partij" (SP).

De leiding van de organisatie wenste zich namelijk geen theoretische discussies, ook niet over het communisme in de Sovjet-Unie en in China, te laten opdringen. Dat kwam de partij goed uit toen in 1975 door de Chinese Communistisch Partij de Drie-Werelden-theorie werd gelanceerd en pro-Chinees-communistische partijen gedwongen werden tot een krachtige anti-Sovjet opstelling.

De SP heeft aan zulk anti-Sovjetisme nooit meegedaan. Integendeel, de SP heeft zich vanaf de Portugese Anjerrevolutie in april 1975 langzaam ontwikkeld in de richting van een pro-Sovjetpartij. De SP heeft in publicaties steeds veel aandacht besteed aan door de Sovjet-Unie ondersteunde bevrijdingsbewegingen en recent ook de Sovjets zelf ruime gelegenheid geboden hun buitenlandse politiek te propageren in "de Tribune". De Tribune is het veertiendaagse magazine van de SP, dat een oplage heeft van ongeveer 16.000 stuks. De hoofdredacteur van de SP-Tribune is het Tilburgse SP-gemeenteraadslid, de heer

Doel en tactiek van de SP

De Socialistische Partij noemt zich de politieke partij van de vooruitgang. Zij ziet zich in de eerste plaats als de partij van de arbeidersklasse. Het doel van de SP is het vestigen van een socialistische maatschappij in Nederland. Daaronder verstaat de SP een maatschappij, waarin de arbeidersklasse de politieke macht uitoefent. Ideologisch fundeert de SP zich op het historisch en dialectisch materialisme.

De SP wil haar doel bereiken door het praktische politieke werk onder de arbeidersklasse voorop te stellen. De leden van de SP moeten zich volledig inzetten om de betere wereld, die de SP voor ogen staat, te veroveren. Aan theoretische scholing van de leden wordt weinig aandacht besteed.

De SP wil in de dagelijkse belangenstrijd een buitenparlementaire macht opbouwen, waarvan de SP de voorhoede is. De kracht van deze buitenparlementaire macht is beslissend voor het welslagen van een socialistische revolutie. Dit houdt dus in dat de SP niet streeft naar een verandering van de maatschappij langs parlementaire weg.

Het parlement heeft er volgens de SP noch de macht, noch de mogelijkheden toe. Het opbouwen van de buitenparlementaire macht probeert de SP te verwerkelijken door mensen, die in aktie komen tegen (vermeende) uitwassen van het bestaande systeem te ondersteunen met deskundige adviezen, mankracht, drukwerk of financiële hulp. Veelal wordt hulp geboden bij de oprichting van actiecomite's, waarbij de invloed van de SP zoveel mogelijk verhuld wordt gehouden. Voorts is de partij ook onder eigen naam aktief, vooral via de SP-Hulp en Informatiedienst.

De leden van de SP

In de Tribune staan zo'n 90 informatie-adressen van de SP vermeld. Op een aantal van deze adressen zijn SP-afdelingssecretariaten gevestigd. In andere plaatsen, waar geen SP-afdeling bestaat, hebben SP-sympathisanten hun adres als contactadres ter beschikking gesteld. Het juiste aantal leden van de SP is niet bekend. Soms beweert de SP 13.000 leden te hebben. Zij kent overigens verschillende soorten lidmaatschap. Van de SP-kaderleden wordt geeist dat deze de doelstelling van de SP onderschrijven. Deze kaderleden oefenen de in het verenigingsrecht vastgelegde rechten en verplichtingen uit en zijn onderworpen aan wat de SP-statuten bepalen met betrekking tot de positie van de partijleden: "De hele partij moet eenzelfde discipline in acht nemen. De enkeling is ondergeschikt aan de meerderheid, het lagere orgaan is ondergeschikt aan het hogere orgaan en de hele partij is ondergeschikt aan het Centraal Komitee". In feite is dit een beknopte omschrijving van het democratisch-centralisme.

Van SP-kaderleden wordt een grote inzet verwacht voor de partij. Zij nemen deel aan de afdelingsvergaderingen, colportages, akties en andere werkzaamheden. Bij veel SP-kaderleden treedt door de strenge discipline een verflechting op van het priveleven met het partijleven. Daarnaast kent de SP andersoortige leden, aangeduid als ondersteunende leden, aspirant-kaderleden of gewone leden. Zij hebben geen invloed op de gang van zaken in de partij en behoeven haar doelstelling niet te onderschrijven of zelfs maar te kennen. Soms gaat het hierbij eenvoudigweg over abonnees op de Tribune of om regelmatige deelnemers aan acties.

De organisatie van de SP

De SP-leden zijn georganiseerd in afdelingen. Vroeger mocht een afdeling uit niet meer dan 20 leden bestaan. Indien de afdeling groter werd, moest die worden gesplitst. Hierdoor werd voorkomen dat er grote, dominerende afdelingen zouden ontstaan en dat de discipline zou verslappen. De SP-afdelingen zijn gebundeld in districten. Vanuit elke districtsleiding wordt een lid afgevaardigd naar het Centraal Komitee (CK) van de SP.

Volgens de SP-statuten bestaat het CK behalve uit vertegenwoordigers van de districten, uit leden die op het SP-kongres worden gekozen. Het CK van de SP omvat vermoedelijk 20 personen. Uit het CK wordt een Dagelijkse leiding van de SP benoemd. De Dagelijkse Leiding bestaat vermoedelijk uit 5 personen.

De SP is in de openbaarheid weinig mededeelzaam over de preciese organisatie en de samenstelling van haar bestuur.

Volgens de statuten van de SP - vastgesteld op 30 mei 1976 - wordt eenmaal in de twee jaar een kongres gehouden. Het Centraal Komitee is echter bevoegd dit kongres te vervroegen of uit te stellen! Het laatste SP-kongres is op 30 mei 1976 te Nijmegen gehouden. Voor zover bekend hebben bestuursverkiezingen en het afleggen van verantwoording over het door het bestuur gevoerde beleid sedert 1976 niet meer plaatsgevonden. Wel werd in 1981 en 1986 een verkiezingsbijeenkomst gehouden waaraan door het CK geselecteerde leden mochten deelnemen. Deze bijeenkomsten stonden onder strakke regie van de partijleiding en dienden om de SP aan de de uitgenodigde persvertegenwoordigers te presenteren als een "open" en eerlijke partij van de arbeidersklasse.

De contacten van de SP

Op nationaal en internationaal niveau leidt de SP een geïsoleerd bestaan. Hoewel de partij zegt te streven naar vestiging van een aan de nationale omstandigheden aangepaste socialistiese staat, lijken de handelingen van de SP niet gericht op een snelle realisering ervan. Samenwerking met andere partijen vindt nauwelijks plaats. Er is evenmin sprake van een politiek debat met andere (communistische) partijen over de te volgen "juiste koers". De SP wekt soms de indruk andere communistische organisaties niet voor de voeten te willen lopen. Internationale contacten van de SP worden vrijwel niet waargenomen. Naast aandacht voor de Sovjetpolitiek, stelt de Tribune ook regelmatig ruimte beschikbaar voor positieve artikelen over de DDR. Enkele SP-leden zijn actief in de vriendschapsvereniging Nederland-DDR.

Hulp-organisaties van de SP

Lange tijd heeft de SP gebruik gemaakt van mantelorganisaties voor het uitvoeren van activiteiten. Vanaf 1974, toen de partij voor het eerst besloot aan verkiezingen te gaan deelnemen, is zij zich openlijker gaan presenteren. Geleidelijk aan zijn de meest mantelorganisaties opgeheven. In de plaats daarvan is in januari 1978 de SP-Hulp en Informatiedienst (HID) opgericht. De HID geeft adviezen op medisch, juridisch en milieu-gebied. Het hoofdkantoor van de HID is ondergebracht in het SP-hoofdkwartier te Rotterdam. Grote SP-afdelingen beschik-

ken over een eigen HID-vestiging. Kleinere afdelingen nemen contact op met de HID in Rotterdam. van de HID maakt deel uit van de dagelijkse leiding van de SP.

De SP-"vakbond" Arbeidersmacht (AM) is vooral bekend geworden door de grote havenstaking te Rotterdam in 1970. Ook in het Brabantse Oss, waar de SP over een grote ahang beschikt, is Arbeidersmacht actief (gewest) in perioden van arbeidsonrust. Thans heeft AM - voorzover bekend - alleen nog in Oss enige invloed. Jan MARIJNISSEN van AM maakt eveneens deel uit van de dagelijkse leiding van de SP.

Op 1 maart 1975 werd vanuit de SP Ons Medisch Centrum (OMC) opgericht. De eerste huisartsenpraktijk werd gevestigd in Oss. Nu beschikt de SP via het OMC over huisartsenpraktijken in Oss, Nijmegen en Zoetermeer. De bij het OMC werkzame artsen zijn in loondienst en worden geacht aan het normale partijwerk deel te nemen. De voorzitter van het OMC is de secretaris/penningmeester van de SP.

Conclusie

De Socialistiese Partij is een organisatie met een zeer strakke partijdiscipline. De ideologische grondslag van de SP wordt gevormd door het dialektisch materialisme. De huidige maatschappij wordt verklaard aan de hand van het historisch materialisme. De partij is georganiseerd volgens het principe van het democratisch centralisme waarbij de feitelijke leiding stevig in handen is van de Dagelijkse Leiding van de SP. Enigerlei democratische controle op het handelen van het CK van de SP is slechts mogelijk voorzover het CK dit wil toelaten. Tot nog toe heeft het CK de partij-leden die mogelijkheid onthouden. De SP speelt in op de zwakke punten van onze samenleving, moedigt ontevredenheid aan en wil die gebruiken voor het bereiken van het eigenlijke doel van de SP: het vestigen van een socialistische maatschappij in Nederland.

DE SAP EN DE TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN

Hoewel de 3.939 landelijk binnengekomen stemmen voor de Socialistische Arbeiderspartij een ruime verdubbeling betekenden ten opzichte van de verkiezingen in 1981, bleken zij uiteraard niet genoeg te zijn voor een zetel.

Toch was er tevredenheid omdat de verkiezingscampagne tot opmerkelijke resultaten heeft geleid. Door de inschrijving in alle 19 kiesdistricten kreeg de SAP de beschikking over radio- en televisiezendtijd.

Al is het dan niet vanuit de Tweede Kamer, in de SAP-activiteiten blijft oppositie tegen het regeringsbeleid centraal staan. Dat betekent voornamelijk doorgaan met de strijd tegen de kruisraketten, bijvoorbeeld door een actieve steunverlening aan de najaarscampagne van het BIVAK (Breed Initiatief voor Verdergaande Acties tegen Kruisraketten), waar de SAP sedert de oprichting deel van uitmaakt. Daarnaast wil men een rol blijven spelen in de activiteiten van de vakbonden en zich inspannen in het vlak van de internationale solidariteit, in het bijzonder met de strijd in Zuid-Afrika en met de revolutie in Midden-Amerika.

HET VERKIEZINGSRESULTAAT VAN DE RECHTS-EXTREMISTISCHE PARTIJEN

Conform de verwachtingen zijn de rechts-extremistische partijen, die meededen aan de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 21 mei jongstleden, de Centrum Partij en de daarvan afgesplitste partij Centrum Democraten, er niet in geslaagd een zetel te bemachtigen. Ook bij elkaar opgeteld blijft het aantal stemmen met ± 48.000 onder de kiesdeler. Intussen duren de onderlinge en interne conflicten in CP en CD, die mede tot het verkiezingsechec hebben geleid, voort.

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

De politiek gemotiveerde activistische "scene" heeft zich in de afgelopen periode bezig gehouden met de traditionele terreinen: kernenergie en militarisme. Daarnaast wordt in toenemende mate aandacht gegeven aan min of meer nieuwe terreinen, waaronder de strijd tegen de apartheid. In deze laatste sfeer vooral kreeg het verzet soms een gewelddadig karakter.

De anti-kernenergie-beweging

De Anti Kernenergie Beweging is vanwege onverwachte, externe invloeden nog niet echt uit de eerder gesignaleerde malaise geraakt.

Zo nam de ramp met de kerncentrale te Tsjernobyl de AKB veel wind uit de zeilen.

Door de enorme publiciteit en de talloze discussies die op deze gebeurtenis volgden, werd de AKB weliswaar tot op zekere hoogte in het eigen gelijk bevestigd, maar tegelijkertijd inactief gemaakt.

Het eigen geluid van de AKB verdronk in de veelheid en diversiteit van meningen.

Hierdoor en door het besluit van de regering om met betrekking tot kernenergie-projecten voorlopig pas op de plaats te maken, hebben de AKB-activiteiten niet die omvang gekregen die zich voor het gebeuren in Tsjernobyl liet aanzien.

De anti-kernenergie-activisten beperkten hun inspanningen dan ook tot enkele acties met een louter demonstratief karakter. Weliswaar werd er in mei en juni in het activistenblad "Bluf!" (nummers 221 en 226) gepubliceerd door de actiegroep "De wraak van Jhr. Mr. De BRAUW", die bij een inbraak in het Ministerie van Economische Zaken in juni 1985 staatsgeheime documenten ontvreemde over kernenergie-plannen, maar dit was meer ingegeven door het gerechtelijk vooronderzoek dat Justitie tegen "Bluf!" is begonnen, dan door de anti-kernenergie-campagne op zich.

REMEMBER SOWETO

In de bewuste artikelen worden onder meer de bedrijven opgesomd, die bij de ontwikkeling en productie van kernenergie betrokken zijn. Dat daarvan een inspirerende werking kan uitgaan bleek, toen vervolgens bij een van de genoemde bedrijven (Neratoom in Den Haag) een bom geplaatst werd. Als het aan de anti-kernenergie-activisten ligt, komt er in elk geval spoedig een einde aan de malaise. Tijdens een eind mei gehouden strategie-week-einde van Basisgroepen tegen Kerngeweld en Militarisme werd benadrukt dat de strijd tegen kernenergie niet achtergesteld mag worden bij anti-militaristische acties en derhalve meer aandacht dient te krijgen dan in de afgelopen periode het geval was.

Het Anti-Militarisme

Grootschaligheid bepaalde het gezicht van het anti-militarisme in de afgelopen periode. De manifestaties op 5 en 17 mei bij de vliegbasis Woensdrecht tegen de plaatsing van kruisraketten verliepen min of meer zoals de organisatoren het hadden bedoeld. Kleinschalige acties zijn niet uitgebleven, maar hadden een weinig spectaculair en gewelddadig karakter: Bij een aantal bedrijven werden prikacties in de vorm van vernielingen, kortstondige blokkades en "besmet"/bezet-acties uitgevoerd. Deze bedrijven genieten de aandacht vanwege hun (vermeende) betrokkenheid bij de voorbereidende werkzaamheden voor de plaatsing van kruisvluchtwapens. Verschillende groepingen houden zich intensief bezig met het identificeren van dergelijke bedrijven. In het verlengde ervan zijn acties te verwachten; zeker naarmate de werkzaamheden meer vorm krijgen. In "Bluf!" werd onomwonden opgeroepen tot vernielingen: "Wie bunkers bouwt moet de bom verwachten". De samenwerkingsverbanden BONK* en BIVAK** zijn voornemens hun activiteiten voort te zetten en bereiden reiden nieuwe manifestaties voor, die plaats zouden moe-

* BONK = Burgerlijke Ongehoorzaamheid Non-Kooperatie, een samenwerkingsverband van afzonderlijke activisten, die in regionale BONK- of andere activistenverbanden actief zijn.

** BIVAK = Breed Initiatief voor Verdergaande Acties tegen Kruisraketten; een vooral onder CPN-invloed staande voortzetting van het Samenwerkingsverband Stop de N-Bom/ Stop de Kernwapenwedloop.

ten vinden in september en rondom de verjaardag van het plaatsingsbesluit, 1 november.

Nieuwe actiedoelen

Op de golven van de actualiteit is door kringen uit "De Beweging" actie gevoerd tegen objecten en bedrijven, die naar hun opvatting steun verlenen aan de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika. Een uitschieter qua gewelddadigheid in dit kader, vormden de acties tegen pompstations van de Shell, die met vernielingen en brandstichting gepaard gingen.

Voor een deel van De Beweging lijkt de drempel voor het gebruik van geweld dalende te zijn, hetgeen wellicht in de hand wordt gewerkt door de artikelen in "Bluf!" van de "Werkgroep Methoden en Technieken" over onder andere de fabricage van brandbommen.

Ook andere, "de Beweging" aansprekende thema's zullen, afhankelijk van de actualiteit, in en na de zomer aan de orde komen, waarbij met name in Amsterdam de kans op acties groot is. Activisten zijn sterk gekant tegen de Nederlandse kandidatuur voor de organisatie van de Olympische Spelen in 1992. Met het toeristenseizoen voor de deur is opgeroepen om middels acties het gastvrije toeristenvriendelijke imago aan te tasten en zo de Amsterdamse kansen negatief te beïnvloeden. De definitieve beslissing valt op 17 oktober; verwacht mag worden dat met name in de voorafgaande weken de kans op acties groot is.

De maand september zal voor de hoofdstad geen gemakkelijke zijn, aangezien naast een belangrijk NAVO-congres (met vlootbezoek) ook de opening van de omstreden "Stopera" op het programma staat.

IV. TERRORISME

Het "Japanse Rode Leger"* (JRA) gaf op 15 april jongstleden een persverklaring uit, waarin de actie van de USA tegen Libie werd veroordeeld en waarin het JRA alle progressieve en anti-imperialistische krachten opriep acties te voeren tegen de USA. Het JRA zegde toe iedere actie tegen de "Amerikaanse staats-terroristische agressie" te zullen steunen.

Voorts verklaarde het JRA zich tegenstander van de economische topconferentie die van 4 t/m 6 mei in Tokyo zou worden gehouden en kondigde het aan ten tijde van de topacties te zullen ondernemen. Omdat minister-president LUBBERS, als voorzitter van de EEG, deel zou nemen aan deze topconferentie werd rekening gehouden met de mogelijkheid dat het JRA in Nederland een terroristische actie zou uitvoeren. In verband hiermee werden de controle- en beveiligingsmaatregelen op de luchthaven Schiphol geïntensiveerd.

*

De belangrijkste doelstelling van het JRA is de communistische wereldrevolutie: opgeroepen wordt tot een gewapende strijd tegen het imperialisme van de Verenigde Staten, het Europese kapitalisme, Israël, de Arabische "reaktionaire" Staten en Oostaziatische landen als Korea en Japan.